СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 119. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 24-го травня, 1937. — VOL. XLV. No. 119. Jersey City, N. J., Monday, May 24, 1937. THREE CENTS

УРЯД ВИРОБИВ РОБІТНИЧИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ

Мають установити мінімальну заплату й максимальний тиждень.

ВАШИНҐТОН.—Федеральний уряд виробив нарис законопроєкту про робітничі справи, котрий він задумує незадовго предложити конгресові до ухвали.

Цей проєкт старається розвязати промислові питання в науковий спосіб. Між іншим він постановляє, що мінімальна заплата має виносити 40 центів за годину, а максимальний тиждень праці 40 годин. Проєкт говорить теж за дитячу працю й інші робітничі справи.

Робітничі юнії й організації підприємців живо зацікавлені цим проєктом.

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ СТЕЙТОВОГО ДЕПАРТАМЕНТУ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол переорґанізував стейтовий департамент. Дотеперішні департаменти для мексиканських справ і для латинсько-американських справ получено в один „департамент для американських републик".

Сповіщаючи ґазетярів про цю реорґанізацію, секретар Гол насмівався з насмішок ґазетярів над дипльоматами; ґазетярі саме говорять про дипльоматів як про „кукі-пушерс", себто, що вони нібито ніщо іншого не роблять, лише „пхають тісточка".

ВУГЛЕВІ МАЙНЕРИ ЗАСІЛИ ПІД ЗЕМЛЕЮ.

ҐИЛЕСПІ (Ілиной). — Коло 450 майнерів засіли на страйк у копальні яких 360 стіп під поверхнею землі. Власники, котрі до того не хотіли навіть говорити з робітниками за умови праці, зараз заявили робітникам, що хочуть з ними конферувати.

СІДАЙ СТРАЙК ПОШИРИЬСЯ НА МЕКСИКО.

МЕКСИКО. — Власники сталевих фабрик Консоліда відправили з роботи 800 робітників. Замісць відійти додому, робітники засіли в фабриці, але не працюють.

Уряд спитався заряду фабрики, чому він відправив робітників.

НОВИЙ СПОСІБ РОБІТНИЧОЇ БОРОТЬБИ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Страйкуючі робітники підприємства „Юнайтид Сиґар Сторс" увели новий засіб боротьби робітників за свої права, коли вони зайшли до аптики Ґвілена, в котрій теж продають обідні перекуски, перед полудневим натовпом і, засівши на всі крісла, казали себе обслугувати.

Коли по 12 годині до аптики стали приходити канцелярійні робітники й робітниці, вони застали всі крісла заняті; пождавши хвилину, вони забралися до інших їдалень. Сидячі при столах гості їли так поволі, що з правильних гостей того дня ніхто не міг засісти до обіду. Заряд покликав поліцію, але ця не могла нічого зробити, бо сидячі при столах люди заховувалися спокійно. Пів до 3 години зполудня вони всі вийшли; 40 людей заплатили власникові за свою їжу 2 доляри і 5 центів.

Вони пояснили ґазетярам, що пішли тому до Ґвілена, що він продає товари підприємства, проти котрого вони ведуть страйк.

ВИСЛІД ГОЛОСУВАННЯ В СТАЛІВНЯХ.

ПИТСБУРҐ. — При голосуванню між 27,000 робітників сталевого підприємства Джовнс енд Лаґлин Стіл Корпорейшен відано 17,412 голосів за те, щоби представником робітників у переговорах з фабрикантами вважався Орґанізаційний Комітет Сталевих Робітників, що звязаний з Комітетом для Промислової Орґанізації.

Вислід голосування був великою несподіванкою для фабрикантів.

БОРОТЬБА МІЖ ЮНІЯМИ.

НЮ ЙОРК. — Коли Комітет для Промислової Орґанізації викликав страйк шоферів омнібусів, що їздять до північного Бронксу, Йонкерсу й Вестчестера, Американська Федерація Праці виступила проти страйку як проти нарушення угоди з підприємцями.

У відділі ч. 5 учительської юнії, що досі була звязана з Американською Федерацією Праці, пішла боротьба за те, щоб відірватися від Федерації Праці та приступити до Комітету для Промислової Орґанізації. Остаточно уряд юнії був примушений зарядити голосування членів відділу над цим питанням.

СЛІДСТВО НАД КАТАСТРОФОЮ „ҐІНДЕНБУРҐА".

ЛЕЙКГОРСТ (Ню Джерзі). — Розсліди ріжних комісій над вибухом кермового бальона „Ґінденбурґ" показують, що катастрофу викликав вибух водня. Але що спричинило вибух ґазу, цього ще не встановлено.

ДАЛЬШІ ВІДГУКИ ВИСТУПУ КАРДИНАЛА.

У відповідь на нагінку націстичного уряду інформаторами кардинала Мунделайна з Шікаґо канцелярія кардинала заявляє, що виступ кардинала не спирався на вістки, передані в кореспонденції родин, але на вістки преси, кореспондентів і наочних свідків.

З Сан Франсіско телеграфують, що нюйорський посадник Ля Гвардія, котрого націстична преса знов зачепила в своїх голосах про кардинала Мунделайна, заявив, що він не думає відповідати на ці напади, бо, мовляв, вони належать до смітника.

СКАЖЕНИНА В КИШИНЕВІ.

Басарабське місто Кишинів навістила страшна пошесть скаженини, яка захоплює не тільки собак, але й домашню птицю та худобу. Тому, що пошесть набирає жахливих розмірів, влада наказала незвичайно гострі засоби обережности.

ПОЖИВА И ДОВЖИНА ЖИТТЯ.

На зборах Нюйорського Стейтового Дієтетичного Союзу в Ню Йорку виступив д-р Чарлз Ґордон Гейд, професор операційної медицини в Колюмбійськім університеті, з рефератом про свої розсліди над звязком між відживлюванням людини та довжиною її життя. Прелеґент доказував, що розумні звички щодо відживлювання дають кращу й здоровшу породу людей, а через злі звички відживлювання багато людей „заїдаються" на передчасну смерть. Відповідне відживлювання має вплив не тільки на здоровля й зріст людини, але й на здоровля дитини при народженню.

САМА СЕБЕ ЗАКОПАЛА В МОГИЛІ.

Цвинтарний сторож у Станиславові знайшов підчас щоденного обходу цвинтаря тіло молодої жінки, напів засипане в могилі. Жінка давала ще слабі ознаки життя. Сторож заалярмував неґайно поготівля і поліцію. Неґайна лікарська поміч не помогла і жінка, не відзискавши памяти вмерла. Слідство виказало, що була це 35-літня Марія Порановська, яка напилась отрути в самовбивчім намірі. Потім сама, увійшовши до могили, почала загребувати себе руками. Причиною самогубства була імовірно нещаслива любов.

ЧИ СТАРІСТЬ Є ТЯГАРОМ?

Звичайно кажемо, що старі люди вгинаються під „тягаром літ". Один учений американський хірурґ заявив, що такі слова є наскрізь абсурдні. По довгих дослідах на трупах устійнив він такі пересічні дані: У зрілої людини печінка важить нормально 1,500 ґрамів, у старця важить 800 ґр. Вага селезінки з 200 ґр. спадає на 100 ґр., мозок із 1,165 ґрамів спадає на 900 ґрамів. Нирки тратять усього 70 ґр. Тільки один орґан людини розростається під старість, а саме серце, яке в старої людини важить 1 кґ. більше ніж серце зрілої людини.

ЗОВСІМ ЗАКРИВАЮТЬ ФАБРИКИ ЧЕРЕЗ СІДАЙСТРАЙК.

Підприємство "Ейл енд Тавн Менюфектюринґ Ко." в Дітройті заявило, що воно зовсім закриває свої дітройтські фабрики, в котрих від 9-го березня ведеться сідайстрайк. Фабрики давали роботу 400 робітникам. Робітники думають тепер поширити страйк на фабрики підприємства по інших містах.

КАНАДА ВИДАСТЬ 10 МІЛІОНІВ НА ЗБРОЄННЯ.

З Отави доносять, що домініяльний уряд рішений безпроволочно видати десять міліонів долярів на переведення ухваленої в парляменті програми зброєння. Уряд уже поробив деякі контракти з приватними фабриками, а в деяких справах порозписував конкурси.

Згідно з плянами канадійського уряду цього року мають побудувати 102 літаки для потреб воєнної повітряної служби. Всі ті літаки, за виїмком 18 штук, будуть побудовані у канадійських фабриках.

Тенки уряд Канади почасти буде будувати в Канаді, а деякі замовлення будуть віддані за кордон, головно в Анґлії. Тяжкі прибережні гармати будуть вироблені у Великій Британії тому, що в Канаді нема відповідних фабрик на виріб тяжкої артилерії.

Ті літаки, які тепер будуть фабрикувати для летунської торговельної служби в Канаді, будуть так вироблені, щоб їх було можна в кожній хвилі перемінити на воєнні літаки.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР.

У „Бейлор Юніверситі Каледж оф Медисин" у Даласі, Тексас, покінчить цього року медицину Константин Олійник, родом з Волині. По укінченню приписаної практики надіється він осісти й працювати між українцями.

НАЙДОВШЕ ВІД 1,200 ЛІТ ЗАТЬМІННЯ СОНЦЯ.

Дня 8-го червня ц. р. буде можна бачити над Спокійним океаном затьміння сонця, що буде найдовше з усіх, що їх занотували від 1,200 літ. Це затьміння в повному стані буде тревати 7 мінут і 4 секунди.

ЗАЙМАЛИСЯ СПОРТОМ І ПАЧКАРСТВОМ.

Стежа прикордонної сторожі придержала дружину коломийського „Дрору", яка верталась автами із недалекого міста, де грала змагання за мистецтво Ц-кляси. Граничники перевели серед жидівських спортовців ревізію, яка дала сензаційний вислід. В однім авті знайшли велику пачку камінчиків до запальничок та сахарини. Граничники придержали трьох ґрачів, підозрілих у пачкарстві. Дальше слідство викаже, в якій мірі жидівські спортовці цікавились спортом і... ґешефтом.

КАТ ПОМЕР ЗАРАЗ ПО ЕКЗЕКУЦІЇ.

У вязниці містечка Кена (Єгипет) виконали присуд смерти на бандиті Моґольді Соліммані Халяні. Хвилинку по виконанню присуду кат помер на удар серця.

АМЕРИКА МАЄ ДОПУСКАТИ ДІТИ БАСКІВ.

Федеральний уряд згодився допустити до Злучених Держав на тимчасовий побут 500 дітей, що втекли з Баскії через горожанську війну.

МІСТО В СТРАХУ ПЕРЕД ВУЛЬКАНОМ.

Ціле місто Санта Ана, в републиці Ель Сальвадор, що має 75,000 мешканців, живе тепер у смертельнім страху перед наближаючимся вибухом вулькану Санта Ана, що підноситься над містом до висоти 7,950 стіп понад рівень моря.

БУГАЙ ПОКАЛІЧИВ СМЕРТЕЛЬНО ФАРМЕРА.

В Лаґоський, фармер, що мешкав 4 милі на південь від містечка Атабаска (Алберта), згинув траґічною смертю від покалічень, що йому завдав бугай. Згаданий бугай, що звичайно був спокійний, несподівано розлютився і кинувся на подвірю на Лаґоського, коли той ішов з хати до стайні. В одній хвилі знайшовся Лаґоський під ногами бугая, який топтав його ногами й колов рогами. Синові Лаґоського удалося відігнати бугая від батька. Старшого Лаґоського, що мав роздавлені груди і шлунок та рани від рогів, відставлено до шпиталю в Атабаска, де він пять хвилин по привезенню вмер у страшних муках.

КОМІСІЯ ДЛЯ РОЗВЯЗКИ ПИТАННЯ ДУХОБОРІВ.

Т. Д. Патульо, премієр Британської Колюмбії, оповістив, що домініяльний уряд рішивсь установити королівську комісію, яка має розслідити всі справи духоборів, і має прийти до якогось остаточного висновку у справі духоборського питання в Канаді.

Провідник духоборів, Петра Вереґіна, на днях засудили у Нелсон, Б. К., на три місяці вязниці за волокитство і за небезпечну їзду автомобілем. Покищо Петро Вереґін, який вносить апель проти засуду, вийшов на волю, зложивши пять тисяч долярів залоґу.

ПІДПАЛИЛА ВЛАСНІ ДІТИ.

35-літня Стефанія Вантова, мешканка Ліґота, в бельському повіті, допустилася жахливого вбивства своїх трьох дітей. Коло півночі, коли всі діти спали, облила сінник нафтою, а опісля підпалила. Найстарша донька, 11-літня — на щастя — пробудилася й зчинила крик. Надбіглі сусіди, що виломили двері та з горіючого мешкання винесли діти, що втратили вже свідомість. Тяжко попарену матір відвезли до лічниці. Виявилося, що Вантова була від довшого часу хвора на умі, а критичної ночі дістала атаку божевілля.

ЗАМОРДУВАВ ЖІНКУ І ДОПУСТИВСЯ САМОГУБСТВА.

Дванацять миль від містечка Пеллі, Саск., Іван Іванович Попов, 45-літній фармер, застрілив свою 28-літню жінку, а після того зайшов до маґазину і вистрілом з ручниці позбавив себе життя. До траґічного випадку дійшло на тлі непорозуміння між подругами.

НОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС

ЛЬВІВ. — Перед судом присяглих відбудеться тут незабаром новий великий політичний процес проти 15 молодих українців і українок. На лаві підсудних засядуть: Ольга Біда, Марія Мицко, Григорій Дячишин, Іван Мирон, Кость Арпад-Березовський, Павло Мерцало, Іван Мерцало, Юліян Дмитерко, Льонгин Телюк, Василь Іванонько, Осип Бабяк, Микола Ласійчук, Ісидор Масюк, Степан Терлецький, зв. „Козяр", та Омелян Лапунька. Судять їх за приналежність до ОУН, а деяких за політичні вбивства.

ПРЕСОВА АНКЕТА.

ЛЬВІВ. — Дня 8 травня ц. р. український Промисловий Банк у Львові скликав пресову анкету, щоб зясувати представникам української преси завдання банку супроти розвою українського промислу та в той спосіб притягнути українську пресу до співпраці в тому напрямі. Анкету відкрив голова надзірної ради, Ярослав Скопляк. Привитавши присутніх, він заявив, що ціллю конференції не є вузькі справи, тільки спільне обговорення наших господарських справ на тлі дотеперішньої праці й практики банку. Після нього виголосили доклади інж. А. Мілянич, інж. В. Яцишин, Я. Гайвас і інж. Я. Цімура.

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ВІЗИТАТОР ЛЕМКІВЩИНИ ВИКИДАЄ СВЯЩЕНИКІВ-ПАТРІОТІВ.

СЯНІК. — У селі Полянах-Суровичах, пов. Сянік, був парохом о. кан. Степан Ядловський, бувший професор теольоґії в Перемишлі. Він був ревним священиком, а заразом свідомим українським громадянином і, як такий, тішився загальною пошаною та любовю своїх парохіян. Тому, мов грім з ясного неба, впала на всіх громадян Полян вістка, що апостольський адміністратор о. Яков Медвецький суспендував о. С. Ядловського, і то якраз перед самими Великодніми Святами, коли найбільше людей приступає до св. причастя. Всі парохіяни рішили станути в обороні свого пароха та вислали свою делеґацію до о. Медвецького. Але адміністратор їх прохання не узгляднив і делеґація вернулася з нічим.

ЯК ЦЕ НАЗВАТИ?

ЛЬВІВ. — Під таким наголовком приносить львівський „Новий Час" новинку, в якій говориться: „Недавно відбулася візитація костела на Левандівці у Львові. Приїздив візитувати польський архиєпископ д-р Твардовський. Як личить вірним католикам, вийшла витати архиєпископа також з української церкви делеґація, з українським священиком, що прибрався в якнайкращі ризи й повів своїх парохіян назустріч згаданому візитаторові. Так як були здивовані й обурені українці, коли архиєпископ Твардовський, приїхавши автом, поблагословив польську процесію, а українську зовсім зіґнорував! Зачуваємо, що польський ксьондз перепросив опісля українського священика за таку зневагу. Але поведінка архиєпископа Твардовського таки залишилася поведінкою польського шовініста, а не католицького архиєпископа".

„ВОРОГИ НАРОДУ" В НАУКОВИХ ЗАВЕДЕННЯХ.

МОСКВА. — Совєтська влада вчепилася останніми часами до наукових кругів, добачуючи в них „троцькізм" і „ворожнечу до народу". В першій мірі всесовєтська академія наук викинула зі свого членства Миколу Бухаріна, який уже віддавна є в неласці большевиків та опинився за ґратами. Далі секретар цеї „академії", Ґорбунов, почав атакувати директора астрономічної обсерваторії, відомого в цілім світі проф. Ґерасимовича. Також закинув Ґорбунов „протиреволюційну" діяльність таким совєтським науковим установам: Інститутам — Землі, Літератури, Прав, Буддійських Наук, Археольоґічному, Антропольоґічному й Етнографічному. Всі ці високі наукові установи, за словами Ґорбунова, є контрреволюційні. На кінець свого звіту, чи акту обвинувачення, Ґорбунов заявив, що ... Совєти з великодушністю піддержують науку та накинувся на Німеччину, що вона викинула зі своїх границь багатьох учених...

СОВЄТСЬКІ ЛЕТУНИ ОСІЛИ НА ПІВНІЧНОМУ БІҐУНІ.

МОСКВА. — Совєтський літак, враз із совєтською експедицією і харчевими засобами, осів у поближжі північного біґуна з ціллю заложити там підбіґунову обсерваційну стацію та відкрити летунські майдани для комунікації з Америкою. На чолі наукової експедиції стоїть проф. Шмідт, а пільотом є М. Водопянов.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ КІЛЬКА ДАРУНКІВ ІМІҐРАНТАМ

Назадницькі круги теперішнього конґресу не обмежуються згаданим і описаним нами законопроєктом про депортацію, відомим як проєкт Старнеса й Рейнолдса (або H. R. 4353 та S. 1365), але проєктують іще кілька інших законів, які теж грозять поважними недогодами іміґрантам і їх родинам.

Іміґраційний проєкт H. R. 4354—S. 1366 радить завести ще дальші обмеження іміґрації. Він пропонує саме обмежити теперішню квоту на 90 процентів. Тоді річна квота з Польщі виносилаб 652 особи, з Чехословаччини 287, з Росії 271. Цей проєкт постановляє, що з кожного іміґранта мають зняти відтиски пальців, а уряд має довільне право не пустити сюди іміґранта, котрого уряд уважає „ворожим для публичного добра".

Проєкт H. R. 4355—S. 1364 радить завести реєстрацію й зроблення відтисків пальців з усіх чужинців, себто ненатуралізованих іміґрантів. Виняті зпід цього обовязку лише дипльоматичні представники. Кожний іміґрант мав би реєструватися кожного року, платячи за це 1 доляра за першу, а 50 центів за кожну наступну роєстрацію. Для переведення цієї роботи мала би служити „Рада Чужинецької Реєстрації". Кожний іміґрант мав би дістати картку, на котрій були би подані число реєстрації й відтиск його пальців. Кожний іміґрант мав би обовязок подавати урядові до відома про кожну зміну своєї адреси, подаючи притому, що зміняє її на стало чи тимчасово. За нарушення цього обовязку іміґрантові грозила би гривна до 10,000 долярів, або кара вязниці до 5 літ, або обидві кари.

Проєкт H. R. 4356—S. 1363 надає урядові диктаторську владу щодо депортації іміґрантів. Уряд мав би право вислати з краю всякого іміґранта, що жив на публичний кошт шість місяців, отже, наприклад, побирав допомогу через безробіття.

Проєкт H. R. 3423—S. 1195 дозволяє урядові наймати на якусь роботу іміґрантів тільки тоді, коли наймаючий урядник зізнає під присягою, що для цієї роботи нема в Америці відповідного американського горожанина.

Всі ці проєкти заслугують очевидячки на відкинення, і політичні клюби й орґанізації сповнять один зо своїх обовязків, як вони негайно запротестують проти їх приняття до своїх конґресменів та сенаторів. Проти приняття чотирьох перших проєктів треба теж протестувати до комітетів для іміґрації, а проти приняття останнього — до комітету для видатків у виконних департаментах, до котрих ці проєкти відослано для розгляду.

ЩО ДІЄТЬСЯ В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ

(Для „Свободи" з Парижа).

Увага світу знов звернена в бік Москви... Заарештування совєтського міністра внутрішніх справ і шефа ҐПУ Ягоди, новий зрив сталінського терора, безупинні внутрішні заколоти — все це змушує міжнародні політичні чинники дуже уважно обсервувати розклад совєтського апарату. А що цей розклад **відбувається** — в тому не може бути жадних сумнівів! Коли закордонна опінія ще розходиться в означеннях причин цього явища, то на визнанні самого факту дезорґанізації та гниття більшевицької верхівки сходяться вже як ворожі, так і прихильні Москві европейські суспільно-політичні кола.

Про те, що в Москві „неблагополучно", свідчать і глухі голоси самої совєтської преси. Доповнюючі інформації подають перебуваючі в Москві закордонні кореспонденти більших европейських ґазет, що мають можливість насвітлювати події, минаючи цензуру совєтської влади. Навіть коли припустити, що не всі ці пресові відомости провірені до кінця, то вже сама їх систематичність вказує, що вони в більшости мають дуже поважні підстави. Ось загальний малюнок подій, що відбулися в останніх днях в СССР.

В Парижі одержано інформації, що головний прокуратор СССР Вишинський вже закінчив зложення акту обвинувачення в справі Ягоди. Ягоду обвинувачується в орґанізації змови на життя Сталіна, в ширенні опозиційних настроїв в компартії і червоній армії та в співучасти в убивстві Кірова. Крім цього йому закидують іще кримінальні злочини — дефравдації, крадіж і вивіз за кордон дорогоцінностей, золота й валюти — що спричинили великі матеріяльні втрати для совєтського скарбу. На конті Ягоди знаходиться в закордонних банках великий грошовий фонд. Передчуваючи арешт, він мав намір тайно виїхати з СССР і для цього плянував „інспекційну поїздку" на Далекий Схід. Цей плян кремлівські чинники своєчасно розконспірували.

Єжов, що заступив Ягоду на пості комісара внутрішніх справ, переводить жорстоку чистку урядових установ, партії, а зокрема апарату ҐПУ. В ріжних областях СССР арештовано понад 300 вищих керівників ҐПУ. Серед них стрічаємо таких „достойників", як шеф оперативного департаменту — **Павкер,** шеф мешкального департаменту — **Луре,** шеф фінансового департаменту —**Островський,** начальник дисциплінарного відділу — **Фельдман,** керівник пенітенціярного відділу **Погребінський,** що здобув собі „славу" надзвичайною жорстокістю, та інші. Цих арештованих чекістівських „ґенералів" обвинувачують не тільки в політичних, але й кримінальних злочинах. Виявляється зокрема, що за їх відомом урядники ҐПУ привлащували (в масовому масштабі!) майно й навіть будинки совєтських громадян (попередньо їх засуджуючи на заслання чи розстріл, часто без всякої підстави) і безконтрольно розпоряджалися дорогоцінностями й валютою — сконфіскованими в часі обшуків серед населення.

Французькі ґазети подають, що совєтська влада викрила „контрреволюційну" акцію серед кадрів 1-го баталіона військ особливого призначення (так називаються війська ҐПУ), що своїм осідком має Москву. Арештовані червоні капітани Жданович і Воронов та лейтенант Безсонов. Обвинувачується їх в підготові терористичних актів на „більшевицьких вождів", як глухо вказує преса. Другого дня ці відомости були підтверджені з поясненням, що підготовлявся атентат на самого Сталіна, коли він мав відвідати виставу в так зв. Малому Театрі. Совєтська аґенція ці вістки спростувала, але за кілька днів сама сповістила, що... директор згаданого Малого Театру в Москві — **Лядов** арештований, а з ним і ціла низка службовців театральної адміністрації. Водночас (дивним збігом обставин!...) заарештовано двох офіцирів персональної охорони Сталіна — лєтенантів Еванґулова і Лєвіна — що мали його супроводити на виставу. Анґлійські аґенції інформують що в призначеній для Сталіна театральній льожі була схована пекольна машина, яку випадково знайшла уборщиця кілька годин до початку вистави.

Звичайно добре інформований у совєтських справах „Крестрос" пише, що в останньому часі в СССР надзвичайно поширилася підпольна пропаґанда революційних орґанізацій. Тільки в самій Москві в березні відповідні урядові органи сконфіскували в ріжних районах міста понад 10,000 протисовєтських летючок і заарештували 7 членів. компартії, що займалися їх поширенням. Водночас розвивається й терористична акція, якої не може скрити й самий уряд. Так на засіданні ЦК Андреєв заявив, що впродовж березня в ріжних областях СССР забито 49 партійних керівників, а поранено 72. За відомостями тогож „Крестроса" виявляється, що в періоді 1—15 квітня тільки в самій московській области заарештовано 88 вищих членів партії й 102 службовців ҐПУ. Переведено за цей час 239 трусів серед представників урядового апарату. В Білорусі арештовано 12 місцевих „вождів" за „сприяття підривній акції контрреволюціонерів", і 14 інших усунено з відповідальних постів.

З Києва, Харкова і Дніпропетрівська, по наказу з Москви, вислано до політізоляторів на Уралі й у Сибірі 200 „сепаратистів". Воєнний трибунал у Києві приговорив до розстрілу 8 червоних офіцирів і пятьох до засланни за „співучасть у воєнному сепаратистичному центрі".

В Мінську арештовано брата Ягоди, що займав пост коменданта місцевих військ ҐПУ. Його адютант, по назвищі **Колпаковський,** в часі арешту покінчив самогубством. Під удар попав навіть шеф відділу преси ЦК компартії — **Таль,** що ще зовсім недавно користався великою ласкою у Сталіна й часто фотоґрафувався з ним (а це неабияка „честь"...) на сторінках „Правди" та „Ізвестій".

(Кінець буде).

ЗГОРІЛО ТРОЄ ДІТЕЙ.

16-літня Катерина Чанька, донька Гриня в Камінці-Березині, пов. Рава Руська, пекла підчас неприсутности родичів у печі бульбу. Від вогню з печі занявся дім. Перестрашена дівчина вибігла на вулицю кликати рятунку, забувши про те, що в хаті сплять дві сестри, 7-літня Ева і 5-літня Параня. Обі вони згоріли. Згодом Катерина пригадала собі про дітей і кинулась їх рятувати. Одначе було вже запізно. Нещасна дівчина попеклася так важко, що в дорозі до лічниці вмерла

15 ЛІТ

(До ювилею Української Господарської Академії)

Серед подій і дат української визвольної боротьби, нагал, чи не найбурхливішої і найбільш фантастичної у світі, коли пригадати собі хочаб величезний розлив української національної стихії, з її соняшними днями весни 1917 року і з її Крутами й Базарами понурої слізливої осени, своє окреме й цікаве місце займає також історія української культури революційного часу, може теж не менше фантастична й зиґзаґувата, як перебіг подій політичних.

Нас далеко завелоб оповідання про те, як на звільненій Україні 1917 року стихійно повстало й росло національне шкільництво, коли буквально впродовж місяців і тижнів писалось і сотнями тисяч уперше випускалось українські підручники, як блискавично „перековувалось" російське й „малоросійське" учительство в українське, яка гонка була за „галичанами" — полоненими, як за свідомим і культурним українським елементом...

Політичні факти в Україні намагалися ставити цій розбурханій стихії всякі перешкоди, але це не повелось, а там, де на неї спеціяльно натискали, вона з розгону рвала греблі, береги й кордони...

Так, властиво, повстала нинішня ювилятка (16. V. 1922) — **Українська Господарська Академія в Подєбрадах...**

Сьогодня, в щоденних клопотах, у буденних переживаннях сірої дійсности, ми психольоґічно не встані собі уявити й „оцінити" усієї примхуватої фантастичности в історії та житті цієї школи.

Але відійдіть на півстоліття наперед, подивіться на Подєбрадську Академію очима наших правнуків і вам не тяжко буде уявити собі, — яка це готова „жива казка", повна барв і переживань для наших прийдешніх поколінь.

Передовсім: Подєбради. Чому і як? Хіба це не фантазія і примха долі? В життя української нації впадає маленьке тихе містечко, про яке в цілій Україні запевне ніхто ніколи не знав і не чув...

Місце осідку академії містичний і таємничий замок, резиденція одного з героїчних королів Чехії, що правив звідси країною 500 літ тому...

Студентство Академії: воякство лицарських українських армій, що відродили славу України, що по трьохстах роках, мов у казці, зявились на степах України під золотосяйними прапорами й блискучими бунчуками...

Професори академії: українські національні діячі, міністри й дипльомати, трибуни й публіцисти, що, зі своїм студентством, часово перековують „мечі на рала". А разом: нова фортеця, міцна духом, багата досвідом, уперта в шляхетних змаганнях за найвище добро нації...

„Реальна" історія Української Господарської Академії, а нині Українського Технічного Інституту позаочного навчання або, скорочено, Української Техніки занадто добре відома кожному інтеліґентному українцеві, щоб її в подробицях тут повторювати. Академія свій „цикль" закінчила: три високошкільні факультети; півтисячі українських інжинірів-піонірів суто-національної високої школи; їх життєвий шлях — по державах цілого світу, з гордо піднятою головою за високий рівень української науки, за диплом українського інжиніра. Академія нині це перший **Український Інститут позаочного навчання.** Висока Школа, що, спираючись на досвід минулого й реаґуючи на потреби сучасного, росте й шириться з кожним роком, черпаючи свої сили в безпосереднім стику з національною стихією, з її що день вищими змаганнями і завданнями. Позаочний Інститут нині — це високошкільний Економічно - Кооперативний відділ, це Висока Школа Політичних Наук, це Курси Українознавства, це Високі Курси Громадської Агрономії, це — Технікум Сільсько-Господарської Промисловости, це — нарешті, десятки найріжнороднііших коротко-термінових практичних курсів із обсягу сільського господарства, господарської промисловости і техніки, яких дозволимо собі тут не вичисляти. Позаочний інститут нині це 800 студентів, розкинених по цілому світі, до Китаю й Арґентини включно, це справжня Всеукраїнська Національна Політехніка...

15 літ праці на чужині, праці піонірської, шукання шляхів і будування нового — це не лище одні рожі, це — терни й колючки, це — мозольна праця. За цю пятнацятилітню працю Українській Академії-Політехніці безперечно належиться признання. Але не тільки признання. Їй належиться також увага з бору українського громадянства, — увага й розуміння, що ця велика, цікава й ріжностороння школа буде рости й розвиватися лише безперервним припливом до неї молодої української стихії і щирою приязню та піддержкою цілого українського суспільства.

В. Дніпровий.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. Г., Ню Йорк, Н. Й. — Не псуйте добрих і спосібних дітей того роду похвалами. Заждіть принаймні до того часу, коли такі діти як Ваш „Миронцьо" навчаться принаймні письмо читати.

Уряд парохіяльний. — Допис одержали. Він добрий, але для поміщення в реліґійнім часописі цеї дієцезії, до якої належить Ваша парохія. В „Свободі" булаб можлива згадка про це тільки тоді, коли би при „свяченім" була переведена збірка на загально-народні потреби. Так у нас завжди в таких справах практикується, тому просимо бути вирозумілими, коли допису не поміщуємо.

Тов. „Просвіта", Ню Йорк, Н. Й. — Ваша відповідь на статті „Діла" і „Свободи" нічим не відріжняється від тих листів, що Ви їх вислали свого часу до старого краю, даючи „лекцію" товариству „Просвіта", Рідній Школі й Укр. Тов. Допомоги Інвалідам. Так, дійсно усміхнеться мати, заплакана мати, але тоді, коли і Ви замісць боротися з видуманими Вами „фашистами", „реакціонерами", фальшивими „вождами" і т. п. станете самі під прапор правдивої демократії, себто, коли станете в один ряд з тими, що там на рідних землях оплачують свою любов до свого народу життям і терпіннями по тюрмах. А тут в Америці ставайте теж в один обєднаний фронт, але з тими, що мало деклямують про любов до народу, але зате постійно складають свій труд і свої жертви на те, щоби піддержувати українське життя там на рідних землях і тут в Америці. Менше давайте „наук" іншим, а більше думайте про те, щоб Ви самі поступили вперед, себто, щоб сміло, отверто й щиро держали один фронт із живими людьми, себто з тими, що творять правдиве народне наше життя, опираючись на наші ідеали, на наш розум і на наші власні сили.

Карло Чапек.

ЯК ПРОПАВ АКТОР БЕНДА?

(5)

(Докінчення).

— Тому, що другого вересня в третій годині рано — говорив доктор Ґольдберґ уперто — приїхали ви за ним автом. Гадаю, що при кермі був ваш брат, бо він спортсмен, а багато не розуміє. Як уже було умовлено з Бендою, ви не пішли до нього нагору, а трубіли на долі. За хвильку вийшов Бенда... або радше, скажімо, брудний розчіхраний волоцюга. — Скоро сказали ви до нього — оператор уже на місці! — І ви поїхали до кривоклацьких лісів.

— Числа авта ви певно не пригадуєте собі, — сказав іронічно мужчина з тіни.

— Колиб я знав це, вже вас давно арештували би — сказав доктор Ґольдберґ зовсім отверто. — На світанку були ви на місці. Там є або зруб, або може ліс столітніх дубів — гарна сценерія, пане! Я гадаю, що ваш брат лишився на гостинці, біля авта, начеб мав якусь роботу коло мотора. Ви вели Бенду чотириста кроків від дороги тай там сказали до нього: „Це тут". „А де оператор?" спитався нараз Бенда. В цюж мить ви завдали йому першу рану.

— Чим? — спитав мужчина в тіни.

— Оловяним дрючком, — відповів доктор Ґольдберґ. — Бо французький ключ на такий лоб, як Бенди, був би залегкий. Коли ви вже добили його, вернулись до авта.

— Готово? — спитав ваш брат. Та ви нічого не відповіли, бо вбити людину, це не жарти.

— Ви збожеволіли, — заревів мужчина в тіни.

— Ні, пане, я не збожеволів. Я лише хотів вам пригадати, як це все відбулося. Ви хотіли Бенду усунути з причини того скандалу з панею Ґретою. Пані Ґрета вже собі занадто позволяє.

— Ти смердячий жиде, — скрикнув мужчина сердито — ти посунувся задалеко!

— Я вас не боюся, — сказав доктор Ґольдберґ, поправляючи собі окуляри, щоби виглядати строгіше. — Навіть колиб ви були ще багатіші, нічого мені не зробите. Чим можете мені зашкодити? Найвище не дасьте собі в мене оперувати сліпої кишки. Я навіть вам того не радив би.

Мужчина в тіни сміявся зтиха. — Слухай, чоловіче, — сказав якось дивно весело — колиб ви були певні, що хоч одна десята часть із того, що ви мені тут наплели, є правда, ви не заходили би з тим до мене, а дали би знати поліції, що, ні?

— У цьому й річ, — сказав поважно доктор Ґольдберґ.

— Пане, колиб я хоч на десять процентів міг доказати те, що говорю, напевно не був би тепер тут. Гадаю, що справа ніколи не виявиться, ні те, що той огидний волоцюга це Бенда, також не виявиться. Та я саме тому прийшов тут.

— Погрожувати, що? — перебив йому мужчина дуже схвильований та сягнув рукою до електричного дзвінка.

— Ні, але страшити. Пане, справді не маєте занадто великої вразливости, на це ви занадто багаті. Одначе свідомість, що хтось інший знає ціле страхіття, що хтось інший знає, що ви вбивник, що ваш брат убивник, що ви вбили актора Бенду, сина шліфаря (ножівника), артиста, ви два фабриканти, пане, це до смерти переслідуватиме вашу високопанську рівновагу. Доки житиму, не матимете спокою. Пане, я рад би вас обох побачити на шибениці. Та доки я не вмру, воно затроюватиме кожну хвилину життя. Бенда був недобре звіря. Пане, вже я найкраще знаю, який він був недобрий, надутий, цинічний, безсоромний тай як там хочете. Одначе він був мистець. Усі ваші міліони не варта того пяного комедіянта. Своїми міліонами не знищите того королівського руху руки, тієї фальшивої, всеж таки трагічної величі людини. — Доктор Ґольдберґ розпучливо заломив руки. — Як ви могли здобутися на щось таке? Пане, не матимете ніколи спокою, я вам не позволю забути того! До смерти буду пригадувати вам це: Памятай про Бенду мистця! Пане, це був мистець, чи чуєте?

(Переклав із чеського М. Н.)

(Кінець).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Делеґат від. 55. — Такі летючки були розіслані до всіх відділів перед конвенцією. Та конвенція вже минула і сказала своє слово. Розуміємо Ваше обурення з приводу цього, але годі тепер розписуватись про це, бо члени вже переконалися, або дуже скоро переконаються про те, де є правда, і вже є, або певно будуть такої самої думки, що й Ви, розріжняючи добре правду і совісну працю від облуди і кирині.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

„ПОСТУПОВЕ ШКІЛЬНИЦТВО".

Американці, що люблять хвалитися, що це вони придумали все „поступове шкільництво", дістали недавно цікаву несподіванку, коли з Англії донесли про заведення в одній англійській школі нового способу навчання ґеоґрафії.

Навчають там дітей ґеоґрафії в цей спосіб, що діти „адоптують", себто „приймають за свій", один корабель з англійської торговельної фльоти. Кождого дня діти слідять за турою цього корабля, в яких портах він задержується, які бурі й інші перешкоди він стрічає, які товари наладовує й виладовує в ріжних краях і інше. Як корабель вернеться до Англії, його капітана запрошують до школи на відвідини. Там він оповідає про свою подорож, показує свою корабельну книжку, в котру вписується всякі корабельні події.

Як кажуть шкільні власти, висліди цього способу навчання гідні подиву. Діти пізнали при його помочі про ріжні краї більше, ніж досі при помочі найбільше прикладної науки й викладів.

Як у всякій справі, так і в цій наука залежить не лишень від того, що вчити, але ще більше від того, як учити.

РАХУНКИ НА НОВИЙ ЛАД.

Майже в той самий час, як з Англії наспіло це донесення, в Ню Йорку виступив один з директорів вечірніх шкіл з пляном нового навчання аритметики (рахунків).

Говорив цей виховник, що досі навчання рахунків не давало ніяких вислідів, через злу методу навчання. Якщо має дати висліди, воно, на його думку, повинно закинути старі способи навчання. Замісць навчання дітей альгебри, квадрату й корінь й тим подібних кручених рахункових питань, він радить навчити їх, щоб вони могли знати, чи дістали належну здачу, купивши тузин помаранч і заплативши за це доляра; він радить учити їх, як посилати гроші поштою або телеграфом, як обчисляти оплати за почтові посилки ріжних кляс.

Чи нова система потрібна для життя, ми самі можемо ствердити, коли спитаємося, чи знають діти, які покінчили школи, вирішити такі питання.

НІС І ТАБАКА.

На думку цього виховника, що подав цю пропозицію, навчання рахунків, наука рахунків повинна бути звязана з життям.

Він каже, що цього потрібно з двох причин. Перше, коли яка наука не звязана з життям, вона не має практичного значіння для життя; а подруге, таку науку, відорвану від практичного життя, дитина скоро забуває.

Звісно, це йде в розріз з дотеперішньою наукою, в котрій не дивитися на те, чи ученик мав яку практичну користь з науки та чи він навчився цеї науки й чи він її запамятав. Ціллю науки вважались іспити. Як студент перейшов через іспити, ні вчитель ні ученик не журився, що сталося з знанням, яке він з тяжкою бідою здобував.

Котрий спосіб кращий?

РАХУНКИ Й ПРАКИЧНЕ ЗНАННЯ.

Цю саму ідею, що всяка наука має мати практичне значіння, висказав повістевим способом український письменник С. Васильченко в своїм оповіданню під наголовком „Мужицька арихметика".

Автор описує, як селяни, діставши підручники аритметики, стали його читати й знайшли в ньому задачу: „У дідича було", — писалося в книжці по московськи, „в одним куску 857 десятин землі, в другім на 130 десятин більше, ніж у першім, а в третім на 150 десятин більше, ніж у другім. Скільки десятин землі було в дідича?"

Прочитавши задачу, читаючий селянин став її поясняти по свойому, а далі питає: „Скількиж то тої землі було в пана?"

„А, мабуть, чи не більше було, ніж у всеї нашої громади!" — каже один з гурту.

І пішла балачка про те, скільки селянам землі треба, а не про те, скільки землі було в пана.

Звісно, чому: що мало для них практичне значіння: скільки землі в пана, чи скільки землі в них?

РАХУНКИ БЕЗ ПРАКТИЧНОГО ПРИМІНЕННЯ.

Думку, що всяка наука, яка не має практичного приміненя, скоро забувається, висказує відома американська анекдота про фармерку, що ґаздувала в неприявности свого чоловіка.

„Як мій чоловік обіцяв вам позичити конюшини", — говорила вона своєму сусідові, „то ви вже краще зайдіть, як він буде дома".

„Це гарно, пані", — каже сусід, „але мені конюшини треба на засів, а сіяти добре нині. Завтра може бути запізно. Якщо ви не дасьте, то я піду купувати".

Бачила фармерка, що на чоловіка ждати не можна, й згодилася дати сусідові насіння сама. Зайшли до комори.

„Скільки він вам обіцяв позичити конюшинового насіння?" — питається сусіда.

„Цілий „пек"!"

Стала фармерка відміряти. Відмірила чотири кварти й хотіла завязувати.

„Прошу ще додати чотири кварти!" — каже фармер. „Пек має 8 кварт".

„Ах, так!" — каже фармерка. „Я й забула! Але не дивниця: як не все була фармеркою", додає на оправдання. „Я давніше була вчителькою".

(Як учителька вона навіть дітей учила, скільки кварт іде на один „пек").

— Що чувати?
— Нічого.
— А не казав я!

Пані (до волоцюги): — Дам вам добрий обід, як поможете мої служниці витріпати килими.

Волоцюга: — А можна подивитися?

Пані: — На килими?

Волоцюга: — Ні, на служницю.

— Чому ти сам зі собою говориш?
— Бо дуже люблю поговорити з розумним чоловіком.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПІД РОЗВАГУ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В АМЕРИЦІ.

Ми, українці, можемо сміло сказати, що 1937 рік для нас обильний у конвенції. Ледви тиждень, як скінчилась конвенція У. Н. С., яка відбувалася в місті Вашингтоні, а тут уже розпочалась конвенція У. Р. С. в Скрентоні. Незадовго, бо лише за два тижні, відбудеться третя конвенція — одної з жіночих організацій, а саме Союзу Українок Америки. Союз Українок Америки, як звісно, заложено в р. 1925, а основниками цеї організації були всім нам добре відомі наші жінки - патріотки, котрим треба признати заслугу за їх працю і труд, який вони вложили в самі основи цеї жіночої, на тодішні часи єдиної загальної організації. Ініціятиву до заложення такої організації на зразок старокраєвого Союзу Українок дала перебуваюча під ту пору в Америці як делегатка краєвих жіночих організацій пані Ганна Келлер-Чикаленко. Першою головою С. У. А. була пані Ю. Ярема, першою секретаркою була вибрана пані О. Лотоцька, яка опісля довший час була головою цеї організації. В початках до С. У. А. приступили кілька жіночих товариств у Ню Йорку й околиці, а згодом, завдяки вмілому проводові вище згаданого уряду, С. У. А. поширився на цілу Америку. Є у нас тут в Америці інші жіночі організації, як Український Червоний Хрест, який повстав при О. Д. В. У., багато незалежних клюбів і сестрицтв, які повстали далеко скорше ніж С. У. А. чи У. Ч. Х. Колиб хтось хотів завдати собі трохи труду і перестудіював хоч дещо про початки всіх жіночих організацій в Америці, почанаючи від сестрицтва св. Ольги в Джерзі Сіти, яке засновано в р. 1897, правдоподібно першого жіночого товариства в Америці, а кінчаючи аж на найновіших, то знайшов би всюди якнайвиразніше записано, що всі ті жіночі товариства чи організації поклали собі за завдання гуртувати американсько українське жіноцтво на те, щоб його освідомлювати, привчати до праці серед громадянства та помагати йому як слід сповняти свої обовязки як у житті домашнім так і на полі народнім. І досі ніхто тих жіночих організацій не ділив, в ріжнив, бож ясно кожному чи кожній з нас, що всі ті жіночі організації, всеодно, скільки їх є, повстали на те, щоби працювати для добра і слави цілого українського народу, а не якоїсь партії чи групи жіноцтва. І досі, можна сказати, все було в порядку. Аж ось перед теперішньою конвенцією С. У. А. появився на сторінках „Свободи" комунікат централі С. У. А., що членкиня, яка є урядницею в жіночій організації У. Ч. Х., не може бути делеґаткою на конвенцію С. У. А., хоч цього нема сказано в статуті С. У. А. Я певна, що кожну українську жінку, якій лежить на серці жіноча справа в Америці, мусів вразити болючо цього роду комунікат. Мабуть ті, що цей комунікат видавали, забули, або не знають, що багато членкинь С. У. А. належать до У. Ч. Х., а навіть, як не належать самі, то їх чоловіки чи діти стоять в організації О. Д. В. У. Повне оправдання мав би такий комунікат тоді, якби С. У. А. чи У. Ч. Х. були організаціями асекураційними і конкуруючими, подібно, як У. Н. С., У. Р. С. і „Провидіння". А тому, що ані С. У. А. ані У. Ч. Х. не є товариствами конкуруючими, то такий комунікат не має найменшого підкладу. І тому мені здається, що видано його хіба на те, щоб між українським жіноцтвом замісць єдности пропагувати розеднання; замісць співпраці пропагувати взаїмне поборювання одної організації з другою. Цей комунікат минається з ціллю, для якої з такими великими зусиллями засновано С. У. А. Українське зорганізоване жіноцтво в Америці буде певно проти цього, щоб ділити на партії чи групи дочок одної матери, дітей одної землі, яких одна і та сама доля, ті самі злидні і та сама чорна нужда вигнала з рідної хати в світ за очи. Я вірю, що до якоїб ми організації не належали, всі ми змірюємо до одної мети, всі ми дорожимо всім нашим, що нам рідне, і всі ми однаково відчуваємо кривди і гнет рідного народу. І цей факт є такий сильний, що його ніхто не в силі змінити, а тимсамим мусить з тим числитись і теперішній провід С. У. А.

Марія Демидчук.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

П. З., Блерстави, Н. Дж. — Як хочете дістати точні інформації щодо порушеної Вами справи, то пишіть на таку адресу: FLIS, 222 Fourth Avenue, New York, N. Y.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й.

Збірка на Рідну Школу.

На забаві з приводу 25-ліття подружжя п. Якима й Анни Теслик, що відбулася в суботу, 8-го травня ц. р., в салі Малафія, зібрано серед членок відділу 18 Союзу Українок 15 долярів на Рідну Школу. Гроші вислано через Обєднання.

СТ. ЛУЇС, МО.

На Рідну Школу.

Жіноче Тов. Любов, від. 373 У. Н. Союзу, жертвувало та переслало через Обєднання $4.50 на Рідну Школу.

Вікторія Лоґуш,
предс. відділу.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

На „Жіночу Долю".

На пікніку, що відбувся заходом бр. св. Михаїла, Агафія Бундзяк занявся збіркою на „Жіночу Долю" в Коломиї. Жертвували: Агафія Бундзяк $5.45; Софія Березіцька $1; Ол. Запаринюк і Ол. Плугівський по 50 ц.; В. Вітенко 30 ц.; А. Бурбела, К. Рошка, І. Підлісний, Ол. Дубель, В. Фурс, К. Марущак і Г. Стасишин по 25 ц.; П. Василик 20 ц.; І. Плугівський, К. Стасюк, Г. Куць по 10 ц. Разом зібрано $10, які переслано через Обєднання на призначену ціль.

А. Бундзяк.

ГЕМТРЕМК, МІШ.

На політичних вязнів.

Союз Українок, від. 26, переслав через Обєднання $15 на політичних вязнів.—**В. Шеремета**, предс.; **Т. Гайдук**, кас.; **М. Тера**, секр.

ГЛАСТОНБУРІ, КОНН.

На визвольну боротьбу.

Думаю, що це добрий приклад, який варт наслідувати: Филип Кріль, що любить курити, постановив не курити зовсім упродовж Великого Посту. В такий спосіб він заощадив $2.25 і жертвував ту квоту на визвольну боротьбу, висилаючи її через Обєднання.

Г. Стисло.

КОВТСВІЛ, ПА.

На Рідну Школу.

На гарній родинній забаві в гром. М. і Анастасії Кобилянських з нагоди 23-літних роковин їх щасливого подружного життя приявні гості згадали і за Рідний Край та на заклик гр-м. П. Заплітного зложили $5 на Рідну Школу.

Жертвували: П і Р. Заплітні $1.50; М. Кобилянський і о. Іл. Врублевський по $1; Є. Богател, К. Кобилянська і М. Кухарський по 50 ц. Гроші переслано через Обєднання.

Гість.

КЛІВЛЕНД, О.

Зі свяченого на народню ціль.

Українська греко-католицька церква в Клівленді, О., влаштувала свячене в ураїнськім народнім домі 9. травня ц. р. О. В. Мереньків посвятив їдження, що стояло на столі, приготоване церковним сестрицтвом, по чім всі гості засіли до стола мов одна рідня. При обіді старші парохіяни забирали слово. Насамперед говорив п. М. Притуляк, а далі А. Білінський, Ф. Мураль і наш молодий адвокат І. Т. Білінський; а далі п. Кухта й ін. На гостині були також присутні чужинці, що є прихильні українцям. На тій гостині не забуто також про наших героїв. П. Липяк просив, щоб не забути про тих, що жертвують всім, що найдорожче, для добра свого народу. Свій заклик він закінчив, що так як Христос воскрес, так воскресне і наша Україна.

Збіркою занялися члени і члениці ОДВУ, п. І. Попович, пані Павлічак, Н. Декон, п. Хміль. Зложили по $1: о. В. Меренькiв, П. Головчак, Ю. Коваль, А. Ґоїк, І. Ґоїк; мужеський хлопячий хор $1.50; по 50 ц.: М. Притуляк, Й. Хміль, І. Любінський, І. Бзіль, О. Шалатій, Т. Павлина, П. Липян Решта дрібними. Разом $17.40. Гроші переслано через Обєднання.

Н. Д.

Пулькальський стрінув Капустяника:
— Можеб ви позичили мені сімсот долярів, — каже.
— Навіщож вам так багато грошей?—дивується Капустяник.
— Хочу вкінці сплатити мої довги. Я хотів би раз скінчити з ними!

— Дощ паде, а моя жінка вийшла без парасольки...
— Щож такого страшного, поступить до якогось склепу тай перечекає.
— Саме те найбільше мене непокоїть!

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ

Питання: Мене дуже зацікавила новинка в одній нюйорській щоденній газеті про випадок одного музики, котрий прибув до Злучених Держав нелеґально 1925 року, а тимбільше, що його адвокат заявив, що законні приписи про обмеження не дозволяють на депортацію цього чужинця. Чи приписи про обмеження депортації сягають до десятьох років, чи може довше?

Відповідь: З прикрістю мусимо вас повідомити, що тепер не існують приписи про обмеження, якщо нелеґальний приїзд до Злучених Держав наступив після 1 липня 1924 року. Чужинець, котрий прибув нелеґально після тої дати, підлягає депортації незалежно від того, як довго живе в Америці. Найвищий суд Злучених Держав піддержав зміст закону з 1924 року, на підставі котрого нелеґального чужинця, що прибув по 1 липня 1924, можна будьколи депортувати.

Конґрес поробив старання, щоб такі законні приписи про обмеження депортації були заведені, але не відомо, чи ця справа увінчається успіхом.

Питання: Маю перші американські папери, але побоююсь подаватися на повне горожанство, тому, що я був депортований 1924 року за нелеґальний приїзд. Одначе я повернувся леґально до Злучених Держав 1925 року.

Відповідь: Коли ви певні того, що вас депортували тільки через неправний приїзд, вам не треба побоюватись робити старання про повне горожанство. Самий факт, що іміграційні власти не заборонили вам леґального повороту 1925 року, свідчить, що уряд не має нічого проти вас.

Тому, що ваша аплікація на горожанство спирається на ваш правний поворот 1925 року, здається не буде піднесене питання про ваш попередній нелеґальний побут у Злучених Державах. Якби таке питання було поставлене, будьте готові на правдиву відповідь.

Питання: Жінку чужинецького роду привіз до Америки американський горожаннин, одружившися з нею за границею. Вони живуть у незгоді, але жінка побоюється оставити мужа, тому, що їй грозить її депортація за неправне одержання іміграційної візи. Чи справді жінка в такім випадку підлягає депортації?

Відповідь: Розлука не є та ніколи не була причиною депортації. Проект закону про депортацію осіб за одружения в цілі одержання іміграційної візи знаходиться перед конґресом, але до цього часу не ухвалено його. На основі того законопроекту обі сторони фальшивого подружжя підлягалиб карі. У наведеним випадку самий факт спільного пожиття доказує, що подружжя було заключене з непідступних мотивів.

Питання: Я приїхав до Злучених Держав леґально, враз з подругою 1922 року, а 1930 ми розвелись. Мені присудили платити їй на вдержання, але я перенісся до другого стейту, щоб не платити. Три роки тому я дістав перші горожанські папери, а недавно вніс аплікацію на другі папери, де вмінив, що я вільний. Тепер натуралізаційне бюро довідалося, що я був жонатий. Як можна побороти ці труднощі та дістати горожанство?

Відповідь: У таких випадках нема надії, щоб суд не відкинув вашої петиції про горожанство. Навіть хочби ваше зізнання про родинний стан переочено, тому, що фактично ви були вільні в часі подавання аплікації, то одначе не можна заперечити того, що ви знехтували приказ суду того стейту, де вам присуджено платити аліменти розведеній жінці. За законом аплікант на горожанина мусить бути „доброго морального характеру", а натуралізаційний суд певно буде вважати ваш поступок нарушенням того закону. Радимо розказати цілу правду на дальшим судовим переслуханню про натуралізацію.

Питання: Чи це правда, що канадійські залізниці роздають землі людям, котрі бажають займатися хліборобством?

Відповідь. Земельним осадництвом, про котре згадуєте, займається Канадійський Головний Комісар Кольонізації, а це ідея уряду, щоби помогти безробітним канадійцям. Канадійські залізниці Сі. Пі. Ар, та Сі. Ен. Ар. кооперують з пляном внішньої кольонізації. Тільки родини з попередніми хліборобськими досвідами мають доступ. Останнього року 2,918 родин приміщено, а 7,132 вільним мужчинам дано працю на фармах. Дотепер призначувано по 700 долярів на родину для заведення хазяйства, а дальше пропонують призначувати по 1,000 долярів та повести кольонізацію на більшу скалю.

ФЛІС.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

До тих, що дбають за здоровля.

Нам, українцям, судилося тверде життя. І тому треба нам доброї сили, щоб видержати всі труднощі, що є на шляху нашого життя. А щоби була добра сила, треба доброго здоровля; а щоби було добре здоровля, треба знати, що, як і коли їсти. На цю тему дає тепер даремні виклади Пол Бреґ, відомий спеціяліст охорони здоровля при помочі відповідного відживлювання. Виклади ті дуже цікаві й вартують, щоб і українці ними цікавились і з них користали, і то тимбільше, що за них не треба нічого платити. Виклади відбуваються вечором і будуть продовжуватися ще й наступного тижня в Ню Йорку, в: Pythian Temple Auditorium, 135 W. 70th St., New York City.

Українець-учасник.

Завість.

Він: Ти була на проході?
Вона: Так, сама.
Він (грізно): З ким сама?!

Жінка на цвинтарі.

— Ісусе Христе, я тут попадаю у розпуку, а на кухні молоко!...

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ОТСИМ АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ" ПОВІДОМЛЯЄ УСІХ ТИХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬ У „СВОБОДІ" РІЖНІ СВОЇ ІМПРЕЗИ, ЩО „СВОБОДА" НЕ МОЖЕ ПОМІЩУВАТИ В ОГОЛОШЕННЯХ НІЯКОЇ ЗГАДКИ ПРО ЯКІНЕБУДЬ „ВИГРАВКИ", БО ЦЕ ПРОТИЗАКОННЕ.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ".

ПЕРШІ ВИПЛАТИ СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тепер роблять одноразові виплати.—Хто управлений їх дістати?

Заряд суспільного забезпечення передбачає, що згідно з федеральними законами приблизно 323,684 особи будуть мати цього року право до одержання одноразових або посмертних виплат. Тих допомог буде виплачено коло 6,000,000 долярів.

Закон про одноразові допомоги на старість увійшов в життя 1 січня ц. р. Вони будуть виплачувані: а) працівникам, які згідно з законом про суспільне забезпечення мають право на підмогу у віці 65 літ, але які не є кваліфіковані на одержання місячних виплат; б) родинам тих працівників, які померли, не доживши згаданого віку або не зголосившись по допомогу.

Управненим на місячні підмоги є працівник, який має скінчених щонайменше 65 років життя, а всі його заробітки після 1936 року, але перед 65 роком виносять не менше 2,000 долярів, а він сам, передбачає закон, перебував на праці впродовж пять ріжних років бодай один день у кожному. Місячні підмоги пічнуть виплачувати від 1942 року.

Одноразові виплати виноситимуть до 3.5 відостка всіх заробітків після 1936 року, але перед віком 65 літ.

Заряд суспільного забезпечення недавно проголосив, у який спосіб зголошуватися за тими одноразовими допомогами.

Заряд вимагає від кожного апліканта виповнення одної з пятьох приписаних форм аплікацій. Окремі зразки встановлено в таких випадках: 1) сам працівник, 2) вдова чи вдовець, 3) інша близька рідня, 4) екзекутори чи адміністратори померлого, 5) опікуни чи сирітські ради. Шеста форма, відома як „стейтмент працедавця", є звичайним зголошенням загальної суми заробітку і часу праці дотичної особи.

Ці аплікації й допомогу при виповненню їх можна дістати в кожнім з 12 окружних і 122 місцевих бюр суспільного забезпечення, які знаходяться в ріжних містах Злучених Держав. Їх також можна одержати в канцелярії заряду у Вашингтоні, Д. К. Хто не знає, де міститься найближча канцелярія суспільного забезпечення, той може про те довідатись на почті. Всюди, де тільки можливо, місцеві бюра готові навязати зносини з майбутніми аплікантами, дати потрібні інформації і поміч при виповненню аплікацій, коли їм буде зголошено, що дотична особа має право на допомогу.

Форми тих аплікацій настільки прості, що заряд суспільного забезпечення не радить наймати адвоката чи якогось аґента для їх виповнення. Навіть не варто платити публичному нотареві, коли сподівана допомога не перевищує 100 долярів.

Коли виповнити аплікацію має сам працівник, то йому треба вжити форми „вейдж ернерс". Якщо він помре перед 65 роком життя, не виповнивши згаданої форми або не залишить заповіту, то допомогу по ньому можуть дістати: вдова, вдовець, дитина, онук чи родич, як на це дозволяють закони дотичного стейту. Для вдови чи вдівця є спеціяльна форма аплікації, а форму „близької рідні" призначено для: дитини, онука, або їх правного опікуна, коли малолітні, батька чи матери померлого працівника.

Для екзекуторів чи адміністраторів призначено спеціяльні форми. „Опікуни чи ради" неправоздатних працівників користають іще з інших форм.

„Стейтмент працедавця" покищо має бути поданий при кожній формі аплікації.

У певних випадках право на допомогу має бути поперте документами, а саме: 1) доказ про час народження, коли виплата перевищає 100 долярів; 2) докази смерти, якщо працівник хорував; і 3) доказ про призначення, коли аплікацію подають: екзекутор, адміністратор, опікун чи комітет.

ФЛІС.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЛЮДИ ДОВГО БОЯЛИСЯ КОМЕТ.

У 43 році перед Христом бачили в Римі велику комету. Римляни вірили, що то душа вбитого Цезаря ішла до раю богів. Смерть цісарів Клявдія, Августа, Вітеля та Веспазіяна звязувала з появою комет. Славний римський фільософ виховник Нерона, Сенека, твердив, що деякі комети дуже страшні. Приносять найбільші нещастя, оставляють за собою кров і убивства.

Коли в 79 році після Христа появилася над Римом вогниста комета, всі говорили, що вона віщує смерть цісаря Веспазіяна. Цісар Веспазіян, що був дуже жартівливий, відповів на те:

— Ця волосата зоря не може для мене віщувати ніякого лиха, бож я і так лисий. Вона загрожує радше королеві партів, який має таке велике волосся!

У середньовічних часах появу комети звязували з кінцем світа. Всі, як відомо, ждали кінця світа в році 1000. Літописці кажуть, що в тому році зявилася комета та великий метеор. Літописці впевняють, що люди побачили на небі жахливого змія, якого ноги були сині, а голова ставала щораз більша. Комета у 1522 році викликала переполох у Франції. Один із тодішніх літописців записав, що була страшна та так налякала людей, що деякі вмирали із самого переляку. Була довжезна, кровавого коліру, а в її голівці видно було руку, що держала меч готовий до удару. По кожному боці видно було багато топорів, ножів і мечів закровавлених та погані голови людські, з наїженими бородами й волоссям.

З початком 16 століття професор математики та космоґрафії Іван Штефлер заповів на кінець 1524 року кінець світа наслідком потопи. Люди зжахнулися. Цісар Карло V приказав будувати в Альпах склади харчів і збирати там велику армію. Бурмістр Тулюзи приказав будувати великий ковчег, у якому хотів рятуватися за прикладом Ноя з усією родиною. Бурмістр Віртемберґії скривсь на піддаші ратуша з барилочкою пива, яке мало йому уприємнити останні хвилини життя. Кінець світа не прийшов, хоч професор Штефлер заповів його на основі... заприміченої комети.

Ще в 18 столітті боялися комет. Так наприклад, у 1712 році один з анґлійських учених заповів, що 24 жовтня появиться комета, яка спалить землю до трьох днів. І тоді зчинився страшний переполох. Багато людей винаймало собі човна та байдаки, бо так надіялися врятувати від пожежі. Капітан одного корабля приказав викинути в воду ввесь стрільний порох, бо боявся вибуху. На біржі курси паперів падали дуже скоро.

Зчасом люди перестали зовсім вірити в забобони у звязку з появою комети.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(26)

Розюшений бик, зі спущеними вниз рогами, немов скажений гнався в сторону двох дітей, що залишилися на площі. Всі старі позникали наче камфора; тільки дехто з них заглядав ізза угла хати, готов кожної хвилі знов дати ногам знати. А діти, побачивши бика, зі страху завмерли й, притулившись докупи, ожидали найстрашнішого.

Бик був би розніс дітей на кавалки. Та в останньому моменті, ділаючи відрухово, вискочив Тарзан, який у нетрах нераз переможно змагався з найстрашнішими звірами. Але він ніколи не мав нагоди боротися з розюшеним биком. Та це ні трошки не лякало його. Передівсім ішло про те, щоб урятувати дітей, або бодай не позволити їм без спроби рятунку вмерти.

Могутніми скоками він простував нацеред бика. Мешканці, що оглядали цю сцену, з зачудування припинили віддих та повідчиняли роти. Деякі з них навіть набрали „відваги" і висунулись трохи наперед. Тарзан перший прибіг до дітей і, схопивши їх під паху, моментально відкинув на бік, а сам звернувся знов лицем до бика, щоб звести з ним розправу.

Бик немов зачудувався відвагою Тарзана і на хвилю спинився перед ним, форкаючи грізно ніздрями. По хвилі вагання він відвернувсь і почав гнати в інший бік, де теж стояли люди. Він робив враження, неначе хотів розірвати тих, що лякаються. Але Тарзан знов загородив йому дорогу. Тепер бик побачив, що це Тарзан провокує його на боротьбу.